

Ústřední knihovna VŠB-TU Ostrava

Zpráva o činnosti za rok 2015

Doplňování knihovního fondu

Knihovní fond ÚK byl v souladu s rámcovým plánem akvizice doplňován převážně koupí z prostředků přidělených ÚK nebo z dalších zdrojů pracovišť univerzity, především z grantů. Přírůstek knihovního fondu činil v roce 2015 celkem **6221** knihovních jednotek (dále jen kn. j.). Knihovní fond ÚK obsahoval k 31. 12. 2015 celkem **370586** kn. j.

Formou předplatného byl zajištěn přístup k tradičním papírovým verzím časopisů pro zpřístupnění ve studovnách ÚK. V roce 2015 ÚK předplácela **289 titulů časopisů**, z toho **22 titulů** byly přístupné rovněž nebo pouze elektronicky. ÚK zajišťovala předplatné dalších exemplářů novin a časopisů také pro další pracoviště univerzity; počet exemplářů: **520**.

Dostupnost elektronických informačních zdrojů

Vedle tradičních tištěných informačních zdrojů, které jsou, především v oblasti knižních publikací, stále hlavní složkou informačního zabezpečení pedagogické a výzkumně-vývojové činnosti univerzity, zajišťovala v roce 2015 přístup do e-zdrojů. Nabídka elektronických informačních zdrojů byla pro uživatele zabezpečena prostřednictvím sekundárních informačních zdrojů, bibliografických a citačních databází a také bibliografickými bázemi dat s plnými texty.

Elektronické knihy

V roce 2015 byly uživatelům přístupny **884 e-knihy** nakladatelství **Wiley** (619)¹ a **Elsevier** (265)²; v rámci **SpringerLink**³ byly přístupné i e-knihy z několika knižních edicí, např. z oblasti matematiky a informatiky (více než 10 tisíc titulů). Dále byly knihy v elektronických verzích dostupné v digitální knihovně **Knovel**⁴, která zahrnuje více než 4 000 faktografických děl z oblasti přírodních a technických věd. Nově byl zajištěn přístup k elektronickým knihám na platformě EBSCOhost.

Bibliografické báze dat

V roce 2015 měli uživatelé z VŠB-TUO zajištěn přístup ke dvěma multioborovým bibliografickým a citačním databázím:

- **Web of Science**⁵ (Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts and Humanities Citation Index a Conference Proceedings Citation Index) společnosti **Thomson Reuters** společně s informačním zdrojem pro hodnocení časopisů **Journal Citation Reports**;
- **Scopus**⁶, jejímž producentem je společnost **Elsevier**.

¹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/e-knihy-wiley.htm>

² <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/science-direct-eknihy.htm>

³ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/springer.htm#knihy>

⁴ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/knovel.htm>

⁵ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/wos.htm>

⁶ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/scopus.htm>

Dále měli uživatelé v roce 2015 přístup do bibliografické databáze **SciFinder**⁷ obsahující informace z oblasti chemie a příbuzných oborů, jejímž producentem je CAS.

Dalšími bibliografickými bázemi dat dostupnými v roce 2015 byly databáze s plnými texty od společnosti **EBSCO**⁸ (Academic Search Complete, Business Source Complete a báze dat **Econ-Lit with full text** obsahující plné texty článků z více než 600 časopisů z oblasti ekonomiky a financí, jejímž producentem je American Economic Association; dostupná je ve verzi společnosti EBSCO) a báze dat společnosti **ProQuest**⁹.

Elektronické verze časopisů

V roce 2015 byly uživatelům dostupné elektronické časopisy společností Emerald¹⁰, Elsevier, Springer a Wiley:

- **Elsevier ScienceDirect**¹¹ (asi **2300** titulů časopisů);
- **Emerald**¹² (**223** tituly časopisů);
- **SpringerLink**¹³ – přístup k plným textům elektronických verzí ze zhruba **2 300** titulů časopisů;
- **Wiley Online Library**¹⁴ – přístup k plným textům **890** časopisů.

Digitální knihovny

V roce 2015 byly přístupné tyto digitální knihovny:

- **ACM Digital Library**¹⁵ – přístup k plným textům časopiseckých článků z časopisů ACM, sborníkům z akcí ACM a dalším plnotextovým zdrojům;
- **IEEE/IET Electronic Library** (IEL) v rozhraní **IEEE Xplore**¹⁶ – přístup k více než **3,8 milionům** plnotextových dokumentů z produkce vědeckých společností IEEE a IET (články z časopisů, sborníků z konferencí a normy IEEE);
- **OECD iLibrary**¹⁷ – informační zdroje (knihy, časopisy, ročenky, pracovní materiály aj.) a statistické databáze OECD.

Přístup k EIZ byl zajištěn účastí v projektech OP VaVpI (výzva 4.3), v projektech v programu LR (s finanční spoluúčástí VŠB-TU Ostrava), případně financováním z rozpočtu ÚK.

V roce 2015 byly uživatelům ÚK zpřístupňovány normy ČSN ve formátu PDF prostřednictvím služby **ČSN online** na dvou pracovních stanicích ve studovně.

⁷ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/scifinder.htm>

⁸ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/ebSCO.htm>

⁹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/proquest.htm>

¹⁰ přístup je financován pouze z prostředků VŠB-TUO

¹¹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/science-direct.htm>

¹² <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/emerald.htm>

¹³ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/springer.htm>

¹⁴ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/wiley-casopisy.htm>

¹⁵ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/acmdl.htm>

¹⁶ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/ieeexplore.htm>

¹⁷ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/oecd.htm>

Zabezpečení knihovnicko-informačních služeb

ÚK poskytuje uživatelům širokou nabídku knihovnicko-informačních služeb, od tradičních služeb výpůjčních až po služby elektronické. Největší objem služeb představují výpůjční služby absenční založené na výpůjčkách knih z fondu ÚK.

K 31. 12. 2015 bylo v ÚK zaregistrováno, buď nově, nebo si k danému datu prodloužilo platnost registrace, celkem **13094** uživatelů (z toho uživatelé v kategorii veřejnost: 799). V databázi uživatelů bylo v souladu s Knihovním a výpůjčním řádem k 31. 12. 2015 registrováno celkem 14783 uživatelů.

Počet výpůjček činil za rok 2015 celkem **150011** kn. j. (první výpůjčky: 63758, prodloužení výpůjček: 86253).

Výpůjční služby z vlastních fondů knihovny byly doplňovány **meziknihovní výpůjční službou** (MVS). Uživatelé podali v roce 2015 celkem **1257** požadavků na získání knih a článků prostřednictvím MVS. Realizováno bylo celkem **1254** požadavků, buď formou výpůjčky originálního dokumentu (443), nebo poskytnutím kopie (tištěné kopie: 192, elektronické kopie: 619). Z fondu ÚK bylo v rámci MVS vyřízeno výpůjčkou originálu nebo poskytnutím kopie dokumentů celkem **267 požadavků** jiných knihoven. Celkový počet obdržených požadavků: 303 (část žádostí byla postoupena k vyřízení jiné knihovně, příp. vrácena žádající knihovně, neboť požadované dokumenty nebyly ve fondu ÚK).

Elektronické služby pro VŠ

Informační služby

Tradiční knihovnicko-informační služby byly podporovány elektronickými službami, jak již zmíněným zpřístupněním elektronických informačních zdrojů, tak také informacemi poskytovanými uživatelům na **webových stránkách ÚK**¹⁸, informacemi na **blogu E-zdroje**¹⁹ a v rámci sociální sítě **Facebook**²⁰.

Databáze budované v ÚK:

- knihy a časopisy: online katalog²¹,
- katalog (tištěných) norem ČSN ve fondu ÚK²²,
- vysokoškolské kvalifikační práce VŠB-TUO aj.: repozitář DSpace.

Vysokoškolské kvalifikační práce (VŠKP) VŠB-TUO (bakalářské, diplomové, disertační a habilitační práce) byly v roce 2015 zpracovávány a zpřístupňovány s využitím systému **DSpace**²³. Do ÚK bylo předáno v tradiční papírové verzi celkem **1070** těchto prací. Hlavním způsobem zpřístupnění VŠKP byly v roce 2015 elektronické verze importované do DSpace ze systému Edi-

¹⁸ <http://knihovna.vsb.cz/>

¹⁹ <http://e-zdroje.vsb.cz/>

²⁰ <http://www.facebook.com/knihovnavsb>

²¹ <http://katalog.vsb.cz/>

²² katalog (viz <http://knihovna.vsb.cz/normy/>) slouží uživatelům, avšak není doplňován; normy ČSN ve formátu PDF uživatelům ÚK zpřístupňovány pouze prostřednictvím služby ČSN online na dvou pracovních stanicích ve studovně.

²³ <http://dspace.vsb.cz/>

son. Databáze VŠKP v systému DSpace obsahovala k 31. 12. 2015 metadatové záznamy **68857** VŠKP obhájených na VŠB-TUO, včetně prací ve formátu PDF.

Kolekce **Sborník vědeckých prací Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava**²⁴ budovaná rovněž s využitím systému DSpace obsahovala k 31. 12. 2015 bibliografické záznamy článků (celkem 4701) ze všech řad Sborníku vědeckých prací VŠB-TUO, zčásti včetně naskenovaných plných textů přístupných oprávněným uživatelům z VŠB-TUO. Kolekce **Periodika vydávaná na VŠB-TUO**²⁵ obsahovala k výše uvedenému datu celkem **1620** článků.

V rámci DSpace byla v roce 2015 doplňována o nové záznamy také kolekce registrující **publikační činnost akademických pracovníků VŠB-TUO**²⁶ v tzv. impaktovaných časopisech za období 1990 až 2015 se záznamy publikací registrovaných ve Web of Science, která obsahovala k 31. 12. 2015 celkem **2407** záznamů.

Kolekce OpenAIRE, do níž jsou zařazeny otevřeně přístupné články sklizené portálem projektu OpenAIRE, obsahovala k 31. 12. 2015 celkem 1717 článků.

Pracovníci – kvalifikační struktura

K 31. 12. 2015 v ÚK pracovalo **27** pracovníků (přepočtený počet: **25,70**). Z toho bylo 13 pracovníků s vysokoškolským vzděláním (9 s knihovnickým vzděláním) a 14 pracovníků se středoškolským vzděláním (7 se vzděláním knihovnickým).

Další aktivity

V roce 2015 se ÚK podílela na řešení projektu **OpenAIRE 2020** v programu Horizont 2020, který je Evropskou komisí financován pro období 2015 až 2018 (42 měsíců).

Ředitelka ÚK působila v roce 2015 jako členka výkonného výboru **Asociace knihoven vysokých škol ČR**²⁷ (AKVŠ ČR), jejímž je VŠB-TUO členem. Pracovníci ÚK se podíleli aktivně na přípravě seminářů pořádaných AKVŠ ČR i na jejich dalších aktivitách. V roce 2015 byla ÚK spoluorganizátorem konference **Bibliotheca academica 2015**²⁸, která se konala v Ostravě na VŠB-TUO, workshopu **DSpace 5**²⁹ a semináře **Otevřené repozitáře**³⁰.

ÚK byla v roce kolektivním členem evropské organizace **LIBER**³¹ (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche).

²⁴ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/14242>

²⁵ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/83532>

²⁶ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/56138>

²⁷ <http://www.akvs.cz/>

²⁸ <http://www.akvs.cz/aktivity/ba-2015/index.html>

²⁹ <http://www.akvs.cz/aktivity/2015-workshop-dspace5.html>

³⁰ <http://www.akvs.cz/aktivity/2015-seminar-otevrene-repozitare.html>

³¹ <http://www.libereurope.eu/>

Tabulka

Přírůstek knihovního fondu za rok 2015	6221
– z toho knihy	4786
– z toho časopisy	365
– z toho ostatní dokumenty	1070
Knihovní fond celkem k 31. 12. 2015	370586
Počet odebíraných titulů periodik v roce 2015	289
– fyzicky	267
– elektronicky	22
Otevírací doba za týden (fyzicky)	46
Počet svazků ve volném výběru k 31. 12. 2015	108717
Počet absenčních výpůjček za rok 2015	150011
Počet uživatelů k 31. 12. 2015	14783
– v tom v kategorii veřejnost	799
Počet návštěv uživatelů v prostorách knihovny za rok 2015	106435
Počet míst ve studovnách	229
– z toho s přímým připojením do sítě univerzity	79
– z toho s možností WIFI připojení	150
Počet PC k dispozici uživatelům	100
Počet stažených plných textů z EIZ	265611

Zpracovala: Mgr. Daniela Tkačíková, 7. 4. 2016